روزنامه فرهنگی - اجتماعی صبح ایران
صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
مدیر مسئول: یوسف قوچانی غروی

جام جم

چهارشنبه ۲۸ آبان ۱۴۰۴ | ۲۸ جمادی‌الاولی ۱۴۴۷
۲۰ صفحه روزنامه
سال بیست‌وششم | شماره ۷۱۹۴
Wednesday | 19 November | 2025

تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۴ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

حال جهان!

وضعیت سلامت احساسی مردم جهان چگونه است؟

سلامت احساس یا همان سلامت روانی و عاطفی، یکی از جنبه‌های کلیدی رفاه انسانی است که بر کیفیت زندگی، بهره‌وری و روابط اجتماعی تأثیر می‌گذارد. در سال‌های اخیر، با همه‌گیری کووید-۱۹ و چالش‌های جهانی مانند تغییرات اقلیمی، نابرابری‌های اقتصادی و تنش‌های ژئوپلیتیکی، توجه به این موضوع افزایش یافته است. براساس گزارش‌های اخیر سازمان جهانی بهداشت و مؤسسه‌هایی مانند گالوپ، جهان با بحرانی روبه‌رو ست که بیش از یک میلیارد نفر را تحت تأثیر قرار داده است.

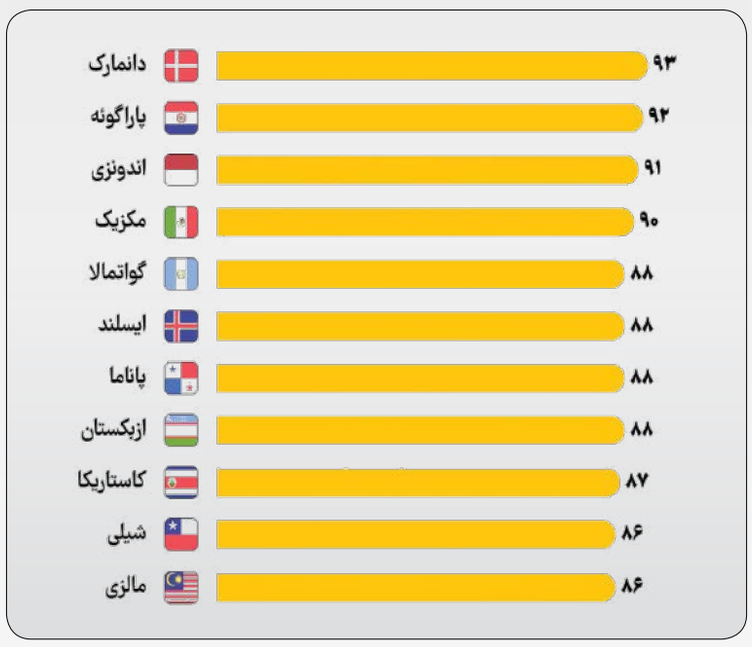
براساس گزارش «سلامت روانی جهان» که در شهریور سال جاری منتشر شد، بیش از یک میلیارد نفر در سراسر جهان از اختلالات روانی رنج می‌برند. این آمار نسبت به رقم ۹۷۰ میلیون نفری سال ۲۰۱۹، افزایشی ۲۵ درصدی را نشان می‌دهد که نرخ رشد آن حتی از سرعت رشد جمعیت جهانی نیز فراتر رفته است. اضطراب و افسردگی شایع‌ترین اختلالات هستند و بیش از دو سوم موارد را تشکیل می‌دهند. زنان بیش از مردان تحت تأثیر قرار می‌گیرند. برای مثال، شیوع اضطراب در زنان ۳۰ درصد بالاتر است. خودکشی نیز همچنان یک بحران عمده است: در سال ۲۰۲۱، ۷۲۷ هزار نفر جان باختند و این رقم یک در هر صد مرگ جهانی را تشکیل می‌دهد. خودکشی به‌عنوان اصلی‌ترین علت مرگ در میان جمعیت جوان شناخته می‌شود. آمارها نشان می‌دهد که نرخ خودکشی در کشورهای با درآمد پایین، تقریبا دوبرابر بالاتر از کشورهای پردرآمد است. روندهای جهانی نشان‌دهنده وخامت اوضاع است. گزارش گالوپ درباره «احساسات جهانی» براساس نظرسنجی از ۱۴۴ کشور، حاکی از افزایش احساسات منفی است: ۳۹ درصد افراد نگرانی شدید، ۳۷ درصد استرس، ۲۶ درصد غم و ۲۲ درصد خشم را در روز قبل تجربه کرده‌اند. این ارقام از دهه پیش (۲۰۱۴) ۵ تا ۱۰ درصد بالاتر هستند، هرچند از اوج پاندمی (۲۰۲۰) اندکی کاهش یافته است. احساسات مثبت مانند خنده (۷۳ درصد) و لذت (۷۳ درصد) پایدار مانده، اما یادگیری یا فعالیت جالب (۵۲ درصد) کاهش یافته است. سازمان جهانی بهداشت در گزارش خود تأیید کرده که همه‌گیری کووید ـ ۱۹، نرخ شیوع افسردگی را ۲۵ درصد افزایش داده و اثرات آن دست‌کم تا سال ۲۰۲۵ میلادی ادامه خواهد داشت. این روند به‌ویژه در میان جوانان و زنان مشهودتر است.

در سطح جهانی، استرس عاطفی از ۲۰۰۷ تا ۲۰۲۱ با افزایش ۱۵ درصدی در کشورهای در حال توسعه به‌طور مداوم بدتر شده است. گزارش‌ها نشان می‌دهد که ۴۵ درصد افراد در ۳۱ کشور، سلامت روانی را بزرگ‌ترین مشکل بهداشتی می‌دانند، که از ۲۷ درصد در سال ۲۰۱۸ افزایش یافته است. تنهایی نیز ۲۳ درصد افراد را تحت تأثیر قرار داده و با احساسات منفی همبستگی دارد. بااین‌حال، احساس احترام (۸۸ درصد) به بالاترین سطح خود رسیده، که نشان‌دهنده پیشرفت در جنبه‌های اجتماعی است.

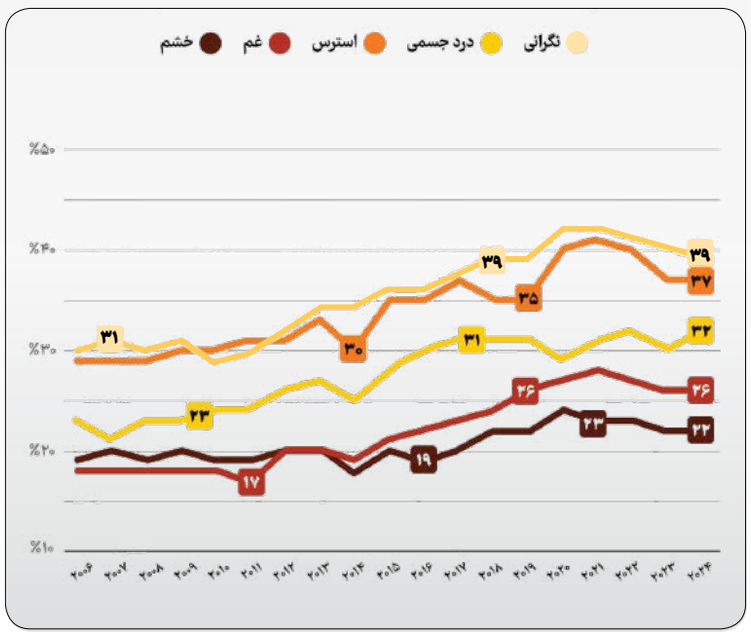
بیشترین احساس لذت در کشورها

درصد افرادی که احساس لذت بردن را در روزگذشته به مقدار زیادی حس کرده‌اند

تجربه احساسات منفی در جهان

درصد افرادی که احساست زیر را در روزگذشته به مقدار زیادی حس کرده‌اند

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۱:۵۰	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۰۶
غروب آفتاب: ۱۶:۵۵	اذان صبح فردا: ۵:۱۸
اذان مغرب: ۱۷:۱۵	طلوع خورشید فردا: ۶:۴۵

امروز در تاریخ

- روز جهانی مرد
- روز جهانی فلسفه

حکمت

امام حسن(ع): سبب نابودی نعمت‌ها، ناسپاسی است./ میزان‌الحکمه

واحه

برای من تو زمانی! نه روز و شب، آری!
که دیگران گذرانند و ماندگار تویی/ حسین منزوی

یادداشت

مهدی خورسند | کارشناس مسائل اوراسیا

شانگهای؛ فرصت‌ها و لزوم آماده‌سازی‌ها

سازمان همکاری شانگهای، نهادی با ماهیت امنیتی بوده که در ادامه مسیر، اهداف اقتصادی را نیز به کارکردهای خود افزوده است. ایران از عضویت در چنین نهادهایی معمولا دستاوردهای اقتصادی را انتظار دارد اما باید پذیرفت که شانگهای با وجود ظرفیت‌ها و توانمندی‌ها، نوعی «جمع اضداد» است؛ یعنی بازیگرانی در آن حضور دارند که با هم رقابت و تنش جدی دارند. نمونه روشن آن هند و پاکستان است که دشمنان سنتی یکدیگرند و عضو سازمان هستند. بنابراین هر تصمیمی باید با توجه به منافع متقابل این بازیگران گرفته شود و همین موضوع باعث کندی تصمیم‌سازی می‌شود. همچنین رقابت هژمونیک چین و هند نیز بر این روند تأثیرگذار است.

از سوی دیگر، قوانین سازمانی معمولا برای کشورهای عضو محدودیت‌هایی ایجاد می‌کند. ایران برای پذیرش کامل قوانین شانگهای حق تحفظ گذاشته و شرط عدم عضویت رژیم صهیونیستی را مطرح کرده است. با این حال، شانگهای فرصت‌های قابل توجهی نیز دارد. در اجلاس اخیر، تمرکز دبیر جلسه و شخص ولادیمیر پوتین بر دلارزدایی بود. تأکید شد که اعضای شانگهای در مبادلات خود از ارزهای ملی استفاده کنند. این مسأله یکی از اهداف اصلی نهادهای منطقه‌ای مانند شانگهای و اتحادیه اقتصادی اوراسیاست: کاهش سهم دلار و به حاشیه راندن آن. توسعه همکاری‌ها، خطوط ترانزیت انرژی و تکمیل اقتصادهای مکمل، از دیگر نکات مورد توجه بود. در مقابل، آمریکا تلاش می‌کند با تسلط بر انرژی جهانی ـ حتی در ونزوئلا ـ روند قدرت‌گیری چین را مهار کند و این امر بر کارکرد شانگهای تأثیرگذار خواهد بود.

بازار ۳/۵ میلیارد نفری شانگهای، با حضور بزرگ‌ترین تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان نفت و گاز (ایران، روسیه، چین و هند)، ظرفیت اثرگذاری جدی دارد و می‌تواند درآمدزایی ایران را افزایش دهد.

اما توجه داشته باشید که برای بهره واقعی از شانگهای، دولت‌های ما ـ نه‌فقط دولت فعلی ـ باید در داخل کشور اقدامات عملی انجام دهند. اگر کریدورهای داخلی در حوزه ترانزیت و انرژی تکمیل شود، منافعی چندبرابر هزینه‌ها به دست خواهد آمد. شانگهای همه بسترهای لازم را برای ایفای نقش ایران در اتصال ترانزیتی و انرژی فراهم کرده اما آمادگی داخلی شرط اصلی بهره‌برداری است. برای نمونه، مسیر ریلی زاهدان ـ چابهار که وعده تکمیل آن تا پایان سال داده شده، در بازدید میدانی پیشرفتی ندارد و احتمال به سرانجام رسیدن آن در موعد مقرر بسیار پایین است. همچنین باید در حوزه انرژی، سؤالات مهمی درباره سهم ما در بازار انرژی شانگهای و این‌که چه برنامه‌ای برای متقاعدکردن اعضا به خرید نفت و گاز ایران داشته‌ایم، بپرسیم. در این زمینه پروژه‌هایی مثل خط لوله گاز صلح (I.P.I) در دولت‌های قبل به دلایل مختلف متوقف شد و اکنون نیز اقدام عملی جدی صورت نگرفته است.

پیشخوان

احساسات خاموش زندگی

«یک فنجان چای» صحنه‌هایی برش‌خورده از یک زندگی معمولی

نویسنده: کاترین منسفیلد
مترجم: نرگس انتخابی
نشر: ماهی
سال انتشار: ۱۴۰۴

«یک فنجان چای» مجموعه داستان‌های کوتاهی از کاترین منسفیلد انگلیسی است که تمام عمر خود را وقف داستان‌های کوتاه کرد؛ عمری مملو از رنج و سختی که با نوشتن معنا می‌شد. نوشتن به شیوه‌ای منحصربه‌فرد و بی‌همتا که به او جایگاهی خاص و متفاوت از دیگر نویسندگان هم‌عصرش می‌بخشید. داستان‌های کوتاه منسفیلد چون صحنه‌هایی برش خورده از یک زندگی معمولی است، برگرفته از جزئیات محوروزمره و احساساتی که لحظه‌ای به قلب هجوم می‌برند و لحظه‌ای دیگر به دست فراموشی سپرده می‌شوند. احساساتی که همواره مغلوب قدرت و منطق زندگی شده‌اند؛ وجود دارند، اما نمایان نمی‌شوند. منسفیلد این احساسات خاموش لحظه‌ای را از دل زندگی بیرون می‌کشد و مانند یک قطره رنگ به روی کاغذ می‌ریزد. هر داستان به رنگی متفاوت است؛ رنگی زنده، خاص و جذاب. منسفیلد با چنان توجه بی‌حد و حصری به جزئیات می‌پرداخت که گویی داستان را از فرم زبانی خارج و به یک اثر هنری مصور تبدیل می‌کرد. اثری چون تابلوهای نقاشی ونگوگ که همیشه الهام‌بخش او در نوشتن بودند. تابلوها احساس آزادی را در او برمی‌انگیختند و او می‌خواست همین حس را با نوشتن بیافریند و این‌گونه بود که خود را از تمام قیدوبندهای نوشتن رها کرد. او هرچه بیشتر از سبک کلاسیک فاصله گرفت و در مسیر تازه‌ای از نویسندگی قدم گذاشت.

درجهت عکس

عکس: محسن وتایی/ایرنا

پاییز بی‌رنگ

درحالی‌که پاییز به‌عنوان فصل رنگ‌ها با هوای تازه یاد می‌شود پایتخت‌نشینان تجربه‌ای متفاوت را نظاره می‌کنند؛ نبود بارش در این فصل، لایه‌ای از غبار و آلودگی را بر فراز شهر نشانده و کیفیت هوا را در وضعیت نامطلوبی قرارداده است.

دانش

ساخت لیوان با شاخ

- ویدئویی از فرآیند ساخت یک لیوان لوکس با شاخ حیوانات در شبکه‌های اجتماعی پربازدید شده است.

کیوآرکد را اسکن کنید

جهان

پرواز روی ریل

- عبور عجیب قطار ۷۰ میلیون دلاری مگلوی ژاپن با سرعت ۴۹۹ کیلومتر در ساعت باعث حیرت تماشاگرانش شد.

کیوآرکد را اسکن کنید

جهان

تنها در فضا

- سه فضانورد چینی پس از بیش از ۲۰۰ روز اقامت در ایستگاه فضایی «تیان گونگ»، روز جمعه به زمین بازگشتند.

کیوآرکد را اسکن کنید

دانش

شفق از فضا

- همواره تصاویری از پدیده شفق قطبی مورد توجه قرار گرفته است اما تصاویر تازه، ظهور این پدیده را از فضا نشان می‌دهد.

کیوآرکد را اسکن کنید

دوردنیا

غایبان بزرگ

چرا کشورهای پرجمعیت نتوانستند به جام جهانی راه پیدا کنند؟

جام جهانی ۲۰۲۶ با حضور ۴۸ تیم در آمریکا، کانادا و مکزیک برگزار می‌شود و بزرگ‌ترین نسخه در تاریخ این مسابقات خواهد بود. با وجود افزایش تعداد تیم‌ها، نکته شگفت‌انگیز این است که هفت کشور از ۱۰ کشور پرجمعیت جهان نتوانسته‌اند به این رقابت‌ها برسند. این ناکامی‌ها دلایل متفاوتی دارد؛ از مشکلات ساختاری در ورزش تا بحران‌های سیاسی، رقابت با ورزش‌های محبوب دیگر و کمبود سرمایه‌گذاری.

جمعیت عظیم، فوتبال کم‌ثمر

با بیش از ۱/۴ میلیارد نفر، هند پرجمعیت‌ترین کشور جهان است و پاکستان و بنگلادش نیز در بین هشت کشور پرجمعیت دنیا قرار دارند. بااین‌حال، هیچ‌یک از این سه کشور در تاریخ خود حضور واقعی در جام جهانی نداشته‌اند.

هند تنها در سال ۱۹۵۰ «به‌صورت پیش‌فرض» سهمیه گرفت اما به‌دلیل اختلافات داخلی و کمبود آماده‌سازی، از حضور انصراف داد. از آن زمان تاکنون، این کشورها حتی نزدیک به صعود هم نشده‌اند.

چرا عقب مانده‌اند؟

مهم‌ترین دلیل، تسلط تاریخی کریکت است که در دوران استعمار بریتانیا شکل گرفت و هویت ورزشی این منطقه را شکل می‌دهد. علاقه مردمی به فوتبال وجود دارد، اما زیرساخت‌ها، لیگ حرفه‌ای پایدار و سرمایه‌گذاری کافی نیست.

لیگ هند (ISL) دچار بحران مالی است و برخی باشگاه‌ها فعالیت تیم اصلی را تعلیق کرده‌اند. پاکستان نیز اصلا لیگ فعال ندارد. بنگلادش هم کمترین موفقیت قاره‌ای را تجربه کرده است.

جاه‌طلبی‌های بزرگ، نتایج ناامیدکننده

چین تنها یک بار در جام جهانی ۲۰۰۲ حاضر بوده و هر سه بازی را بدون گل زده باخت.

در دهه گذشته، شی جین‌پینگ پروژه‌ای بزرگ برای تبدیل چین به «ابرقدرت فوتبال» آغاز کرد: ساخت ده‌ها هزار زمین فوتبال، سرمایه‌گذاری کلان در لیگ و جذب ستاره‌های گران‌قیمت. اما این هیاهو پایدار نماند.

باشگاه‌ها درگیر بدهی شدند، مقررات مالی سختگیرانه وضع شد و ستارگان خارجی لیگ را ترک کردند. تیم ملی هم پیشرفتی نداشت و اکنون در رتبه ۹۳ فیفا قرار دارد. جالب این‌که زنان چین بسیار موفق‌تر بوده‌اند؛ هشت بار در جام جهانی زنان حضور داشته و یک بار فینال را هم تجربه کرده‌اند.

قدرت پنهان آسیایی با چالش زیرساخت

اندونزی تنها یک بار (۱۹۳۸) و آن هم با نام «هند شرقی هلند» در جام جهانی حضور داشته است. فوتبال محبوب‌ترین ورزش کشور است، اما کمبود زیرساخت و سیستم استعدادیابی مؤثر مشکل اصلی بوده است. در سال‌های اخیر، این کشور روی بازیکنان دوتابعیتی، عمدتا متولد هلند، حساب کرده و نتایج بهتری گرفته؛ ازجمله رسیدن به مرحله حذفی جام ملت‌های ۲۰۲۳ و مرحله چهارم انتخابی جام جهانی. بااین‌حال، هنوز فاصله زیادی تا صعود باقی است.

غیبت ناشی از سیاست

روسیه سابقه‌ای غنی در فوتبال دارد، میزبان جام جهانی ۲۰۱۸ بوده و بارها به مراحل بالای تورنمنت‌ها رسیده است. اما از سال ۲۰۲۲ و پس از جنگ اوکراین، تیم‌های روسیه از سوی فیفا و یوفا تعلیق شده‌اند.

تا زمانی که وضعیت سیاسی تغییر نکند، بازگشت آنها نامشخص است.

